

## รายงานการเป็นวิทยากรและเข้าร่วมงาน World Press Freedom Day 2012:

### New Voices: Media Freedom Helping to Transform Societies

ระหว่างวันที่ ๓ – ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕

ณ กรุงตูนิส ประเทศตูนิเซีย

-----

จากการที่ กสทช. สุกัญญา ได้รับเชิญจาก United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) เพื่อเข้าร่วมงาน World Press Freedom Day 2012: New Voices: Media Freedom Helping to Transform Societies และเป็นวิทยากรในหัวข้อ “Mapping Digital Media” ระหว่างวันที่ ๓ – ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ณ กรุงตูนิส ประเทศตูนิเซียที่ผ่านมานั้น ยูเนสโกเลือกเชิญองค์กรกำกับดูแลที่เกิดขึ้นใหม่ที่จะต้องมากำกับดูแลสื่อท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และท่ามกลางความซับซ้อนของการเมือง ซึ่งประเทศไทยก็นับว่า อยู่ในช่วงของการผันผวนทางการเมืองเช่นกัน แม้ว่าบริบทจะต่างจากประเทศกลุ่มอาหรับและตูนิเซีย ทั้งนี้ การที่ กสทช. ได้รับเชิญไปร่วมงานนี้ถือได้ว่าเป็นการยอมรับจากเวทีพหุภาคีระดับโลก ที่เป็นเครือข่ายสหประชาชาติ และประเทศไทยมีการพัฒนาการเรื่องสังคม สื่อ การเมืองที่น่าสนใจ รวมทั้ง เป็นการกระตุ้นเตือนให้ กสทช. ดำเนินการโดยยึดหลักในการธำรงสิทธิเสรีภาพ กำกับดูแลและประโยชน์สาธารณะท่ามกลางการเมืองและเทคโนโลยีที่มีแรงกดดันสูง

งานวันเสรีภาพสื่อมวลชนโลกเป็นงานที่ ยูเนสโกจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีใน วันที่ ๓ พฤษภาคม ซึ่งกำหนดให้เป็นวันสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนโลก โดยมีการสัมมนาในประเด็นที่น่าสนใจต่างๆ ในด้านการปฏิรูปสื่อในช่วงของการเปลี่ยนผ่าน ในลักษณะการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากแต่ละประเทศ



ในปีนี้ยูเนสโกได้เลือกประเทศตูนิเซียเป็นสถานที่จัดงานวันเสรีภาพสื่อมวลชนโลก (World Press Freedom Day 2012) ภายใต้แนวคิดที่ว่า เสียงที่ดังขึ้น เสรีภาพสื่อมวลชนที่กำลังช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคม

หากย้อนกลับไปเมื่อปลายปี 2010 จนถึงต้นปี 2011 การรวมตัวกันของประชาชนชาวตูนิเซียเพื่อประท้วงขับไล่ผู้นำประเทศได้เป็นผลสำเร็จแสดงถึงความพยายามในการแสดงออกซึ่งสิทธิเสรีภาพของประชาชนใน

ประเทศอาหรับอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ที่สำคัญประชาชนมีการใช้สื่อใหม่ เช่น โซเชียลมีเดีย ในการส่งข่าวระหว่างกัน และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศตูนิเซียในครั้งนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของปรากฏการณ์ “อาหรับสปริง” (Arab Spring)

“อาหรับ สปริง” มีจุดเริ่มต้นจากประเทศตูนิเซีย และลุกลามกลายเป็นการประท้วงต่อต้านรัฐบาลทั่วทั้งภูมิภาค จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในหลายประเทศ เหตุการณ์การลุกฮือของประชาชนเพื่อต่อต้านรัฐบาลในตะวันออกกลาง หรือ "Arab Spring" นั้น เริ่มต้นขึ้นที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งในประเทศตูนิเซีย เมื่อชายขายผักคนหนึ่งจุดไฟเผาตนเอง เนื่องจากไม่พอใจรัฐบาล จากนั้น การประท้วงก็ได้เริ่มลุกลาม จนขยายเป็นวงกว้างไปทั่วประเทศ และทั่วภูมิภาคตะวันออกกลาง รวมถึงแอฟริกาเหนือ จุดเริ่มต้นดังกล่าว ได้นำไปสู่การขับไล่ประธานาธิบดีซีเน อัล-อะบิตดีน เบน อาลี วัย 74 ปี ที่ครองตำแหน่งผู้นำประเทศตูนิเซียมานานถึง 23 ปีให้ลงจากตำแหน่งจนท้ายที่สุด ประธานาธิบดีเบน อาลี ต้องเดินทางออกนอกประเทศ ไปยังซาอุดีอาระเบีย เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2011

ไม่กี่วันต่อมา เรื่องราวของการลุกฮือของชาวตูนิเซีย ได้กลายเป็นข่าวใหญ่ในประเทศอียิปต์ ประชาชนจำนวนมากใช้ช่องทางของโซเชียล มีเดีย เพื่อนำเสนอเรื่องราวเหล่านี้ จนเกิดการลุกฮือเป็นโดมิโนในอียิปต์ไปยังประเทศลิเบียเกิดการปฏิวัติใน แอลจีเรีย บahrเรน จิบูตี อิรัก จอร์แดน โอมาน และเยเมน และการประท้วงย่อย ๆ ได้เกิดขึ้นในคูเวต เลบานอน มอริเตเนีย โมร็อกโก ซาอุดีอาระเบีย ซูดาน ซีเรีย และ เวสเทิร์นสะฮารา

ปัจจุบันร่องรอยสัญลักษณ์แห่งชัยชนะในการแสดงออกซึ่งเสรีภาพของประชาชนชาวตูนิเซียยังปรากฏให้เห็นบน ถนน ฮาบิบ บัวกิบาร์ ถนนสายหลักใจกลางกรุงตูนิส เปรียบเสมือนถนนราชดำเนินในประเทศไทย(ชื่อถนนเป็นชื่อของประธานาธิบดีคนแรก หลังหลุดพ้นจากการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส)



งาน World Press Freedom Day ในทุกๆปีจะมีการมอบรางวัลให้สื่อมวลชนที่ต่อสู้เรื่องสิทธิเสรีภาพ โดยในปีนี้ได้มีผู้ที่ได้รับรางวัล Guillermo

Cano World Press Freedom Prize 2012. ได้แก่ นาย Eynulla Fatullayev, นักข่าวอาเซอร์ไบจัน และนักเคลื่อนไหวด้านสิทธิมนุษยชน

วันที่ 4 พฤษภาคม 2555 มีพิธีเปิดงาน และปาฐกถา โดย Irina Bokova (Director-General of UNESCO), Hamadi JEABALI (Head of government of Tunisia) และ Tawakol KAEMEN +-( 2011 Noble Peace Prize Laureate) สรุปสาระสำคัญดังนี้

- ในปี ค.ศ. ๒๐๑๐ กลุ่มประเทศอาหรับ และประเทศในทวีปแอฟริกาหลายประเทศ มีการกระทำที่แสดงถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในช่วงการปกครองของรัฐบาลเดิม และไม่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงในการเลือกตั้ง รวมทั้งปิดกั้นการแสดงออกทางความคิดเห็นของสื่อมวลชน ทำให้เกิดการรวมตัวของประชาชนเพื่อเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยใช้สื่อใหม่ เช่น โซเชียลมีเดีย ในการส่งข่าวระหว่างกัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศตูนิเซียทำให้เป็นจุดเริ่มต้นของ “อาหรับสปริง”



(Arab Spring) คือ การดำเนินการในลักษณะเดียวกันของกลุ่มประเทศอาหรับ และทำให้การจัดอันดับความมีสิทธิเสรีภาพและมีความมั่นคงการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น

- เสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็น หรือเสรีภาพในการสื่อสารเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่รัฐบาลของประเทศต่างๆ ต้องคำนึงถึง



Tawakkul Karman สตรีชาวเยเมนผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพเสรีภาพในการสื่อสาร เห็นว่า ความรู้ของประชาชนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน เนื่องจากประชาชนจะสามารถมีเสรีภาพได้ เมื่อมีความรู้ ( People can only have freedom when they have knowledge.) และในทางกลับกัน ประชาชนต้องมีความรู้ เพื่อเรียกร้องให้มีเสรีภาพ (People will not have knowledge if there is no freedom of Press.)

- รัฐธรรมนูญของประเทศต่างๆ ควรกำหนดเกี่ยวกับเสรีภาพในการ

แสดงออกทางความคิด เพื่อเป็นหลักประกันให้สื่อสามารถปฏิบัติงานได้ และมีส่วนช่วยในการทำให้สังคมเป็นรูปเป็นร่างมากขึ้น (Information shapes up society.)

- ในหลายประเทศ รัฐบาลยังคงปิดกั้นเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็นของประชาชน แต่คนรุ่นใหม่ได้ใช้สื่อสังคม (Social Media) ในการเรียกร้องเสรีภาพในการสื่อสาร

นอกจากนี้ นาย Harmadi JEBALI นายกรัฐมนตรีของประเทศ ตูนิเซีย ได้กล่าวทิ้งท้ายในพิธีเปิดไว้อย่างน่าประทับใจว่า

“เราจะไม่มีชีวิตได้ถ้าปราศจากเสรีภาพ  
(No life without freedom)”



### สรุปการสัมมนาหัวข้อที่น่าสนใจ

การประชุมทั้ง 3 วันแบ่งเป็นห้องย่อยๆ หลายห้อง โดยหัวข้อในภาพรวมจะเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปสื่อ สิทธิเสรีภาพของสื่อในช่วงของการเปลี่ยนผ่านในแต่ละประเทศ มีการจัดเสวนาในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากแต่ละประเทศ โดยสรุปประเด็นที่น่าสนใจตามหัวข้อต่อไปนี้

#### **หลักการเกี่ยวกับเสรีภาพในการสื่อสาร**

- หลักการของเสรีภาพในการสื่อสาร คือ ไม่ควรต้องมีสื่อมวลชนคนใดที่ต้องถูกจับเข้าคุกเพราะเขียนข่าวเกี่ยวกับความเป็นจริงใดๆ
- ประเทศที่รัฐบาลครอบงำข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อถึงประชาชน ถือเป็น การละเมิดเสรีภาพของสื่อมวลชน ในการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องการปกครองประเทศและการฉ้อโกงต่างๆ
- สื่อมวลชนที่ทำหน้าที่บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนมีความแตกต่างกัน ๒ ลักษณะ ซึ่งแต่ละลักษณะมีแนวทางการดำเนินการที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กิจการบริการสาธารณะ (Public Media) ทำหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาและโปร่งใส ขณะที่กิจการของรัฐ (State-owned Media) ให้ข้อมูลข่าวสารโดยรัฐบาลอาจมีผลต่อเนื้อหาของข้อมูลข่าวสาร
- ประเทศในแอฟริกาหลายประเทศยังไม่สามารถให้บริการอินเทอร์เน็ตแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง ทำให้หน่วยงานของรัฐสามารถเข้ามามีอิทธิพลต่อข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนพึงได้รับ

- ในประเทศอิหร่าน ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงและก่อนการเลือกตั้ง นักข่าวถูกจับจำนวนมาก ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ ๖ เดือน - ๖ ปี ซึ่งเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการกระทำของรัฐบาลที่ขัดต่อเสรีภาพในการสื่อสาร

- สื่อที่ใช้เป็นช่องทางการสื่อสารในปัจจุบันมีจำนวนมาก อินเทอร์เน็ตเป็นอีกสื่อหนึ่งที่มีความสำคัญในปัจจุบัน ประชาชนส่วนใหญ่สื่อสารข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ ในการประกันเสรีภาพในการสื่อสารประการหนึ่ง คือ การส่งเสริมการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของประชาชน รวมทั้ง ให้ความรู้และกระตุ้นให้ประชาชนรายงานและสื่อสารข้อมูลให้มากขึ้น

- สื่อมวลชนควรมีสิทธิ ๑) ศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลของตน ๒) รวมตัวและจัดตั้งองค์กรเพื่อการกำกับดูแลกันเอง และ ๓) ได้รับอนุญาตให้เข้าทำข่าวสาธารณะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจการของสาธารณะ (การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร)

- ผู้สื่อสารผ่านบล็อก ( Blogger) ถือเป็นผู้ส่งสาร ซึ่งควรจะได้รับสิทธิในลักษณะเดียวกับสื่อมวลชน

### **การกำกับดูแลกันเอง (Self-regulation)**

- การปฏิรูปสื่อต้องใช้เวลาดำเนินการ เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต เพื่อแก้ไขปัญหาเดิม ทั้งในเชิงโครงสร้างและเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็น

- การปฏิรูปสื่อในประเทศโมร็อกโก ใช้การตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ (เหมือน กสทช.) เพื่อจัดระบบการกำกับดูแลวิทยุ - โทรทัศน์ และมุ่งปกป้องสื่อจากการครอบงำของรัฐบาล

- ประเทศตูนิเซียเพิ่งมีการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยจริงๆ ซึ่งไม่มีใครเคยเตรียมตัวมาก่อน โดยเฉพาะเรื่องการรณรงค์เลือกตั้ง ได้มีการส่งเสริมให้สื่อมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการทางประชาธิปไตย และสามารถให้เสรีภาพในการสื่อสารอย่างเหมาะสม โดยในการรณรงค์ให้มีการเลือกตั้ง ต้องให้ความเท่าเทียมของผู้สมัครในสื่อ ซึ่งใช้การบันทึกรายการให้ผู้สมัครทั้งหมดแสดงนโยบาย แล้วกระจายเปิดในสื่อต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ กำหนดเฉพาะกิจการบริการสาธารณะ ส่วนกิจการทางธุรกิจใช้การกำกับดูแลตนเอง ให้แต่ละสถานีจัดสรรเวลาให้มีความเท่าเทียม และไม่เสนอข่าวที่โน้มเอียง นอกจากนี้ รัฐบาลตูนิเซียได้ตั้งหน่วยตรวจสอบรายการวิทยุ-โทรทัศน์ ในช่วงเลือกตั้ง ว่าสถานีต่างๆ ได้ดำเนินการตามกฎหมายหรือไม่ ทั้งในประเด็นเนื้อหาและสัดส่วนความเป็นธรรม

- วิทยากรเสนอให้มีการออกกฎหมายที่เป็นการปกป้องเสรีภาพของสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ ในตูนิเซีย โดยเฉพาะในช่วงเลือกตั้ง เพื่อเตรียมการสำหรับการเลือกตั้งในครั้งต่อไป

- การกำกับดูแลเนื้อหาในช่วงก่อนการปฏิวัติในตูนิเซีย เป็นการห้าม เพื่อให้สื่อทำข่าวเฉพาะเรื่องที่ยากให้เผยแพร่ไปสู่ประชาชน จนเกิดองค์การวิชาชีพสื่อขึ้น ซึ่งสามารถทำหน้าที่ได้ทั้งในการกำกับดูแลกันเอง และด้านการพัฒนา จัดการฝึกอบรม ให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีคุณภาพ ดังนั้น การกำกับดูแลตนเองเป็นการพูดถึง



แนวคิดเรื่องการมีมาตรฐานทางจริยธรรมในบางเรื่องที่ไม่เป็นได้มีกำหนดไว้ในกฎหมาย หรือกฎหมายไม่ได้กำหนดห้าม

- วิทยากรส่วนใหญ่มาจากประเทศที่มีปัญหาเรื่องรัฐบาลเข้าครอบงำสื่อ หรือเพิ่งมีการเปลี่ยนแปลง จึงกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงไปเป็นประชาธิปไตย ซึ่งเห็นว่าประชาธิปไตย ต้องควบคู่ไปกับเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็น ซึ่งต่างก็มองในมุมมองว่า รัฐบาลของประเทศตนครอบงำทางการเมืองและการสื่อสารมาก่อน แต่กำลังดีขึ้น ซึ่งก็ต้องอาศัยเวลาในการเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น เช่น ตุนิเซียไม่มีหน่วยงานกำกับดูแลวิทยุ-โทรทัศน์ ส่วนโมร็อกโก ไม่มีกิจการทางธุรกิจ เป็นต้น

- ประเทศโมร็อกโกยังไม่ได้มีการศึกษาว่าในทางเศรษฐศาสตร์ การตั้งกิจการทางธุรกิจสามารถเลี้ยงตนเองได้ จึงยังไม่ได้เปิดให้มีการขอใบอนุญาต แต่ทั้งนี้ กิจการบริการสาธารณะของโมร็อกโกมีความหลากหลายของข้อมูลข่าวสารมากเพียงพออยู่แล้ว

- ประเทศบอสเนีย เชื่อว่า ประธานาธิบดี นายกษ หรือรัฐบาล ไม่ควรเข้ามามีอิทธิพลต่อการกำกับดูแลตนเอง แต่เป็นเรื่องของผู้ประกอบวิชาชีพเท่านั้น ส่วนในสื่อของพลเมือง หรือโซเชียลมีเดีย รัฐบาลไม่ควรเข้ามากำกับดูแล ควรปล่อยให้มันเป็นอิสระ ซึ่งหากรัฐควบคุม ก็จะทำให้สังคมไม่เกิดการพัฒนา

### กิจการบริการสาธารณะในช่วงการเปลี่ยนผ่าน (Public Service Broadcasting in Transition Times)

- Jarome CATHALA (ผู้อำนวยการ France TV Magazine, France TV) กล่าวว่า

- ความสำคัญของสื่อในช่วงการเปลี่ยนผ่าน (ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการปฏิรูปสื่อ) อยู่ที่การทำให้มีข้อมูลข่าวสารสำหรับประชาชน ซึ่งในฝรั่งเศส เป็นหน้าที่โดยตรงของ

กิจการบริการสาธารณะ ซึ่งมีเนื้อหาแตกต่างจากกิจการลักษณะอื่น คือ เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย

- ใครมีความสนใจด้านไหนก็ควรได้รับเนื้อหาด้ำนนั้น คือ มีความหลากหลาย ( Diversity) ให้เลือกรับ

- ในฝรั่งเศส มีการทำคู่มือปฏิบัติ (จรรยาบรรณ) เพื่อให้สื่อมวลชนมีความเคารพต่อผู้รับสื่อ ซึ่งจรรยาบรรณดังกล่าว จัดทำขึ้นโดยสหภาพกิจการวิทยุ-โทรทัศน์ โดยเมื่อมีเรื่องร้องเรียน ก็จะอ้างอิงจากจรรยาบรรณนี้ เพื่อกำกับตนเองให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รับสื่อ

- Salaheddine MAAOUI (เลขาธิการ Arab States Broadcasting Union) กล่าวถึงประเด็นต่างๆ



- ที่วิสาหกิจในกลุ่มประเทศอาหรับ เช่น อียิปต์ ตุนิเซีย มีเรื่องยากในการทำงานหลายประการ แต่ก็มีแนวโน้มว่าจะมีเสรีภาพมากขึ้น เพราะเมื่อปฏิรูปการปกครอง ก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสื่อด้วย โดยในอียิปต์ ลิเบีย และตุนิเซีย มีสถานการณ์คล้ายกัน คือ เกิดการปฏิรูปทางการปกครอง ทำให้เกิดสื่อบริการสาธารณะ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน

- Mr.Rachid ARHAB (กรรมการของ CSA ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลกิจการวิทยุ-โทรทัศน์ของฝรั่งเศส) กล่าวว่

- มีการเปลี่ยนสื่อเป็นสื่อทางธุรกิจ จึงหมายความว่า กิจการทางธุรกิจส่วนหนึ่งมีฐานเดิมจากกิจการบริการสาธารณะ ทำให้ต้องมีการปรับตัวมาก ทั้งเรื่องแนวคิดและก้าวทันเทคโนโลยี ซึ่งต้องมีการปรับตัวดูแล เพื่อให้มีการดำเนินการของกิจการบริการสาธารณะที่ยั่งยืน ทั้งต้องมีการสนับสนุน และมีเนื้อหาที่หลากหลาย

- ภาคส่วนต่างๆ ควรต้องมีส่วนร่วมในการสร้างให้เกิดหน่วยงานกำกับดูแล โดยเฉพาะในประเทศที่ยังไม่มี เช่น ตุนิเซีย เพื่อให้สื่อเกิดประโยชน์แก่ประชาชน และการนำเสนอข้อมูลข่าวสารไม่ควรถูกครอบงำ ชี้นำ โดยหน่วยงานใดๆ รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล ที่ทำหน้าที่เฉพาะการอนุญาตและส่งเสริมเท่านั้น

- Habib BELAID (อดีต CEO ของ Radio Tunisia)

- ช่วงก่อนการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย ได้มีการฝึกอบรมให้นักข่าว และสื่อต่างๆ ให้มีความพร้อมในการทำงาน เป็นงานด้านกรให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นกลางแก่ประชาชน เป็นการฝึกอบรมให้เกิดการเปลี่ยน "มุมมอง" เดิม ให้เป็นประชาธิปไตย

- ได้มีการใช้กฎหมายเกี่ยวกับการหาเสียงของผู้ลงสมัครเลือกตั้ง และการเสนอข่าว ก่อนที่จะมีการเลือกตั้งครั้งแรก และควรมีองค์กรกำกับดูแล เพราะกลายเป็นช่องว่างทางกฎหมายของการปฏิรูปสื่อ ซึ่งสื่อของตุนิเซียเอง ก็อยากให้มีหน่วยงานดังกล่าวโดยเร็ว

- สิ่งที่ยู่อกำหนดนโยบายควรระมัดระวัง คือ เมื่อเป็นฝ่ายค้านก็มีแนวทางอย่างหนึ่ง พอเป็นฝ่ายรัฐบาลก็เปลี่ยนแปลง ไม่ดำเนินการตามที่มีแนวทางหรือทำในสิ่งที่เคยวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่ดี ทั้งนี้ หลักการดังกล่าวควรเป็นหลักการของสื่อมวลชนด้วย คือ ไม่พูดอย่างทำอย่าง และไม่ควรถัดขึ้นกับฝ่ายใดหรือใคร

- ประเด็นถามตอบในเวทีมีดังนี้

- คนส่วนใหญ่สนับสนุนให้มีกิจการบริการสาธารณะ ซึ่งหน่วยงานต้องสนับสนุน เพราะมีประโยชน์ในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ตรงไปตรงมา



- การสนับสนุนทุนแก่กิจการบริการสาธารณะจากรัฐบาลทำได้ โดยต้องไม่นำไปสู่การแทรกแซง และคิดเสมอว่าเงินนั้นมาจากภาษีของประชาชน

### การวางแผนภาพสื่อดิจิทัล (Mapping Digital Media)

การเสวนาในหัวข้อนี้ประกอบไปด้วยตัวแทนจากหลายประเทศ เช่น โรมาเนีย โมร็อกโค เม็กซิโก รัสเซีย อิตาลี โดยมีวิทยากรไทย ๒ คน คือ กสทช.สุภิญญาฯ และ ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์

#### - คำถามแรกเกี่ยวกับ ผลกระทบของการเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบดิจิทัล (Digitization)

Loana AVADANI จาก Center for Independent Journalism โรมาเนีย เห็นว่า เราเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัลมากระยะหนึ่งแล้ว และมีกฎหมายแล้ว แต่ในทางปฏิบัติ สื่อยังคงไม่ได้ใช้ความสามารถของระบบดิจิทัลอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะคนรับสื่อ ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์อื่นๆ จากความเป็นดิจิทัล นอกจากรับสารจากสื่อดิจิทัล ซึ่งในโรมาเนีย มีทั้งสถานีวิทยุและโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล แต่ยังไม่เห็นว่าประเทศจะมุ่งให้เกิดประโยชน์ที่ชัดเจนอย่างไรกับประชาชน



Francesca Fanucci จาก Free Expression Associates ประเทศอิตาลี กล่าวว่า กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์จะเปลี่ยนจากระบบอะนาล็อกไปเป็นดิจิทัลแบบสมบูรณ์ ในช่วงปลายปี ค.ศ. ๒๐๑๒ ซึ่งขณะนี้ทำได้เพราะประชาชนของประเทศรับสัญญาณดิจิทัลได้ ๒ ใน ๓ แล้ว ทั้งนี้ ในระบบดิจิทัล อินเทอร์เน็ตเป็นส่วนหนึ่งในระบบ และมีบทบาทที่อาจจะเรียกว่าสำคัญที่สุดในเรื่องดิจิทัล โดยคนใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เป็นคนรุ่นใหม่ แต่ก็พบว่าคนส่วนใหญ่ในอิตาลี ไม่ค่อยรับข้อมูลข่าวจากสื่อต่างๆ

- ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ เห็นว่า เกิด ๔ ปี ซึ่งกิจการธุรกิจเกิดขึ้นนานแล้ว และคนก็รวบรวมทั้ง เกิดเมื่อมีดิจิทัลแล้ว ถือว่าเป็นสถานการณ์สื่อต่างๆ จะแย่งชิงผู้ชมกัน แต่ปัจจุบัน Thai PBS ก็



ประเทศไทยมี Thai PBS ซึ่งความบันเทิงจนเคยชิน ถ้าหากพอสมควร เนื่องจากพยายามสร้างความนิยมใน

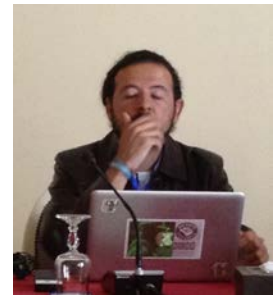


รายการให้มากขึ้น เช่น ข่าว ซึ่งคนรุ่นใหม่สนใจและยอมรับ



Bouziane ZAID, นักวิชาการจากมหาวิทยาลัย AI AKhawayn จากโมร็อกโก เห็นว่า สื่อมีข้อมูลข่าวสารหลากหลาย คนเข้าเว็บไซต์เพื่อหาข้อมูลข่าวสารเป็นจำนวนมาก ในส่วนของนโยบายก็ยังคงต้องการกฎหมายด้านนี้ เพื่อให้เปลี่ยนผ่านได้

Rodrigo Gomez Garcia, อาจารย์จากมหาวิทยาลัย Autonoma Metropolitana Cuajimalpa, วิทยากรจากเม็กซิโก เห็นว่า มีข้อมูลมากมายทางโซเชียลมีเดีย แต่สื่อหลักก็ยังคงมีบทบาทสำคัญ เพราะเข้าถึงผู้คนมากมาย การบริโภคสื่อโทรทัศน์ยังคงมีมากกว่าสื่ออื่นๆ



กสทช.สุภิญญา กลางณรงค์ - สาธารณูปโภคยังไม่ดี เพราะหลายเหตุผลในอดีต แต่ด้านวิทยุ-โทรทัศน์ พัฒนามากกว่าด้านโทรคมนาคม เช่น มีวิทยุขนาดเล็กพกพาน่ากว่าราย ซึ่งขณะนี้ยังมีบางส่วนที่ไม่มีใบอนุญาต ซึ่งไปเกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่ โดยดิจิทัลอาจจะช่วยลดข้อจำกัดทางปริมาณได้ ทำให้สามารถจัดสรรให้กับวิทยุขนาดเล็กดังกล่าวได้มากกว่าในระบบอะนาล็อก ทั้งนี้ ไทยค่อนข้างมีเสรีภาพในการเปิดสื่อและรับ สิ่งที่หน่วยงานกำกับดูแลต้องประสบ คือ การกำกับเนื้อหาที่มีอยู่มาก นอกจากนี้ ยังต้องกำกับเรื่องการครอบงำ และการครองสิทธิข้ามสื่อ และการสร้างให้เกิดช่องทางและเนื้อหาที่

หลากหลาย

อนึ่ง ปัจจุบันประเทศไทยมีความแตกต่างด้านความเห็นมาก (รวมถึงทางการเมืองด้วย) ซึ่ง กสทช. ต้องทำให้เกิดความสมดุลระหว่างแนวคิด ความเห็นต่างๆ เหล่านี้ ดังนั้น ยังมีช่องทาง มีรายการมาก ก็ยังต้องพิจารณา

เรื่องการทำกับดูละมามาก ด้วย เนื่องจากในขณะที่คนต้องการมีเสรีภาพ แต่ก็ต้องมีกรอบ พยายามไม่ให้เกิดความขัดแย้ง

- ประเด็นเรื่องอุปสรรคในการเปลี่ยนผ่านไปสู่ดิจิทัล

- โรมานีมีการกำหนดให้ปี ค.ศ. ๒๐๑๕ เป็นปีที่จะเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบดิจิทัลอย่างสมบูรณ์

แต่ก็คิดว่าผู้ประกอบการยังคงไม่ได้ทำอะไรมาก มีการทำแผนมัลติเพล็กซ์ แต่ก็หยุดระหว่างดำเนินการตลอด และเหมือนว่าจะเลื่อนออกไปเรื่อยๆ เพราะยังไม่พร้อมกันทุกภาคส่วน

- ในอิตาลี การเสนอข่าวของสื่ออินเทอร์เน็ต ไม่มีการสืบค้นข้อเท็จจริงมากนัก เครือข่ายบรรด

เบนต์ก็ยังไม่ดี ดังนั้น การเป็นดิจิทัล ก็ยังคงไม่มีความเสถียร ทำให้มีคนอีกจำนวนหนึ่งที่ยังคงรับสัญญาณไม่ได้ แต่ก็ยังไม่เห็นการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว แต่ไปพยายามดำเนินการปิดเว็บไซต์ ซึ่งบทสรุป คือ ยังไม่มีหน่วยงานที่ดูแลสื่อที่มีคุณภาพ ทำให้ยังคงไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เห็นผล

- ดร.สมเกียรติฯ เห็นว่า "การเมืองมีผลต่อสื่อดิจิทัล .... ทั้งที่โดยปรกติในทางธุรกิจ สื่อธุรกิจมัก

ต้องการผลกำไร ทำให้ไม่แสดงออกทางความคิดเห็นแบบตรงไปตรงมา..." เมื่อมีความขัดแย้งทางการเมือง ที่วิ  
ดาวเทียมและเว็บไซต์ถูกใช้เป็นการเมือง ส่วนในทางธุรกิจ สื่อบางสื่อต้องการผลกำไร ทำให้ไม่สามารถ  
แสดงออกทางความคิดเห็นแบบตรงไปตรงมามากได้ เพราะคนบางกลุ่มอาจไม่ชอบ จึงเกรงว่าการแสดงออกทาง  
ความคิดเห็นมากเกินไปจะทำให้ผู้ชมลดลง ส่งผลต่อธุรกิจ

- กสทช. สุกัญญาฯ เห็นว่า หากมองในแง่ดี การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ก็เป็นเรื่องปกติ และ

ถือว่ามีเสรีภาพ ซึ่ง กสทช. เองค่อยเข้าไปกำกับไม่ให้เกินกรอบที่ควร และสิ่งที่ กสทช. ต้องทำ คือ ทำให้หลักเกณฑ์  
ต่างๆ เป็นกลาง ไม่ให้เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

- ในอิตาลี มีการพยายามปิดกั้น Blogger ด้วยการออกใบอนุญาต โดยให้เหตุผลว่าทำหน้าที่  
เหมือนนักร้อง ดังนั้น เว็บบล็อก (Web Blog) บางส่วนจึงถูกปิด

Akxei PANKIN ,บรรณาธิการนิตยสาร WAN-IFRA-GIPP จาก  
ประเทศรัสเซีย ในรัสเซีย คนรุ่นใหม่เกิดการพร้อมกับระบบดิจิทัล ซึ่งแต่ละคนมี  
วิธีการเรียนรู้ที่ต่างกัน และมีการสื่อสารกัน (แบบเผชิญหน้า) น้อยลง เพราะคนรุ่นใหม่ใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น ซึ่งในรัสเซีย การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตมีเสรีภาพสูงมาก



- ในโมร็อกโก มาตรฐานทางจริยธรรมของสื่อมวลชนเป็นประเด็นที่ต้องดำเนินการ เพราะสื่อ

ส่วนหนึ่งต้องการดึงดูดความสนใจของคนให้มากที่สุด บางครั้งจึงขาดการคิดอย่างรอบคอบถึงความเหมาะสม ในช่วง Arab Spring ทุกคนมีอิสระในการเดินไปบนถนนเพื่อประท้วง รวมทั้งประท้วงผ่านช่องทางสื่อสารต่างๆ (โซเชียลมีเดีย) ด้วย เพราะไม่ถูกจำกัด ดังนั้น ในช่วงนั้น มีข้อมูลทั้งสองด้าน ทั้งวิดีโอที่ชวนให้คนออกไปประท้วง ในขณะที่เดียวกันก็มีคนดังของโมร็อกโกผลิตคลิป ขอให้คนไปประท้วง หมายความว่า ในอินเทอร์เน็ต หากไม่ถูกจำกัดเสรีภาพ ทุกคนก็สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี

- ในเม็กซิโก - เมื่อเป็นดิจิทัล ต้องคิดถึงผู้บริโภคที่มีอยู่จำนวนมากด้วย

- ประเด็นความเห็นและถามตอบในเวทียังมีดังนี้

- ผู้ร่วมงานจากอียิปต์ ถามว่า มีทางใหม่ที่จะเกิดระบบการกำกับดูแลตนเองของสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งวิทยากรจากโรมาเนีย ตอบว่า ยังมีคนอีกมากที่ใช้อินเทอร์เน็ตไปในทางไม่สมควร ( Nasty) และมีคนมากมายเป็น Blogger จึงมีความหลากหลายของผู้สื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต จึงยากที่จะให้เกิดการกำกับดูแลตนเอง ดังนั้น ทางออก คือ การสร้างให้คนรู้เท่าทัน (ทั้งนี้ ไม่ได้ใช้คำว่า media literacy ตรงๆ แต่น่าจะตีความได้ว่าประมาณนั้น คือ ให้คนมีความรู้)

- ในอิตาลี มีระบบ Co-regulation ในบางประเด็น เช่น ที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย ที่มีการสร้างมาตรฐานทางจริยธรรม (Codes of Conduct) ในการช่วยกำกับมาแล้ว

- Internet Literacy หมายถึง การให้คนรู้และเท่าทันข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต จะได้ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

- ปัญหาของสภากาชาดหนังสือพิมพ์ของไทย คือ ระบบการกำกับดูแลกันเองอาจไม่ได้ผล หากทุกคนไม่ให้ความร่วมมือ เช่น เมื่อมีหนังสือพิมพ์ทำผิดมาตรฐานทางจริยธรรม สภาฯ ก็จะดำเนินการลงโทษ แต่หนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าวไม่ยอมและลาออก หมายความว่า ไม่มีกฎหมายบังคับ หากไม่ทำตามข้อตกลงของกลุ่มแล้วลาออก ก็คงทำอะไรไม่ได้

- (กสทช.สุกัญญาฯ) Self-regulation เป็นเรื่องของความสมัครใจ ต่างระหว่างวิทยุ-โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต เพราะสถานีวิทยุ-โทรทัศน์มีระบบการอนุญาต ส่วนผู้สื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตมีจำนวนมาก และไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่าเป็นใคร มีหลายคนใช้ และใส่เนื้อหา เพราะฉะนั้น ถ้าจะมีมาตรฐานทางจริยธรรม หรือใช้การกำกับดูแลตนเอง ก็ต้องเกี่ยวกับทุกคนจริงๆ ดังนั้น อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อเปิดสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จึงต้องใช้การกำกับดูแลหลายๆ อย่างร่วมกัน

- ผู้เข้าร่วมจากแอฟริกาใต้ถามถึงเรื่อง Set-top-box ในการรับและแปลงสัญญาณ ซึ่งประเทศแอฟริกาพยายามผลิตเอง แต่ก็แพง ทั้งนี้ รัฐบาลในหลายประเทศแก้ไขโดยการสนับสนุนและชดเชย ( Subsidy) ให้แก่ประชาชน

## การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสื่อในช่วงการเปลี่ยนผ่าน ( The Reshaping of the Media Landscape in Transitional Environment)

- ในช่วง ค.ศ. ๑๙๙๐ – ๑๙๙๔ เป็นช่วงเปลี่ยนผ่านเป็นประชาธิปไตยของแอฟริกาใต้ ในช่วงนั้นสื่อเป็นเครื่องมือช่วยในการเปลี่ยนผ่านอย่างมาก โดยสื่อช่วยให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และเห็นความสำคัญ ร่วมการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเห็นได้ในการเลือกตั้งในประเทศที่ช่วงก่อนการเลือกตั้ง ประมาณปี ค.ศ. ๑๙๙๓ ได้ประกาศใช้กฎหมาย จัดตั้งหน่วยงานกำกับดูแลวิทยุ-โทรทัศน์ และตั้งสถานีวิทยุ-โทรทัศน์บริการสาธารณะในแอฟริกาใต้ ซึ่งต้องเข้าใจว่า เดิมเป็นประเทศที่ค่อนข้างปิด การวิพากษ์วิจารณ์และการแสดงความคิดเห็นเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยทำกัน จึงเป็นเรื่องที่สื่อต้องปรับตัว ทั้งนี้ หลักของกฎหมายกำกับดูแลวิทยุ-โทรทัศน์ ของแอฟริกาใต้ คือ Public Principle และสร้างโปร่งใส และความน่าเชื่อถือของสื่อ

- ในการปฏิรูปทางการเมืองในเนปาล สื่อต้องออกมาเป็น “ด่านหน้า” เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง ต่อต้านคอร์รัปชัน ซึ่งในวัฒนธรรมของเนปาล มีน้อยคนที่จะทำ เพราะเหตุผลทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ กฎหมายระบุให้มีการสนับสนุนกิจการที่ไม่แสวงหากำไรทางธุรกิจด้วย เพื่อให้เกิดความหลากหลายของความคิดเห็นในสื่อ โดยช่วงแรก สื่อต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ จึงต้องหาทางที่จะทำให้สื่อมีความหลากหลายให้ได้ เพราะช่วงแรกมีทีวีสาธารณะ ๑ ราย วิทยุชุมชนร้อยละกว่าราย ทั้งนี้ หน่วยงานกำกับดูแลต้องคำนึงว่า ผู้ชม-ผู้ฟัง มีความหลากหลาย จึงต้องเน้นความหลากหลาย ดังนั้นการกำกับเรื่องการครองสิทธิ์ข้ามสื่อจึงมีความสำคัญ เพื่อให้เกิดความหลากหลาย

- Mr.Bambang HARYMURTI (CEO ของ TEMPO หนังสือพิมพ์หัวก้าวหน้ารายใหญ่ของอินโดนีเซีย และรองประธานสภาหนังสือพิมพ์ของอินโดนีเซีย) กล่าวว่า

- สื่อของอินโดนีเซียค่อนข้างลำบากในการทำงาน เพราะมีความรุนแรงจากอิทธิพลของการเมือง ดังนั้น การรวมตัวเป็นสภาสื่อ ช่วยทำให้สามารถมีบทบาทในการต่อสู้เพื่อการเรียกร้องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อได้ แต่การสร้างให้เกิดการกำกับดูแลตัวเองไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะไม่มีกฎบังคับตายตัว ทั้งนี้ ในอินโดนีเซีย สื่อถูกรวบงำโดยสื่อธุรกิจ จึงไม่มีการส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาสได้มีโอกาสทางการสื่อสาร ( Giving voice to voiceless)



- กฎหมายระบุว่า สภาการหนังสือพิมพ์ของอินโดนีเซียมีหน้าที่ปกป้องเสรีภาพทางความคิดเห็น ถ้าใครทำลายเสรีภาพของสื่อหนังสือพิมพ์ จะมีโทษถึง ๒ ปี หรือ ปรับ ๕๐๐ ล้านริงกิต ทั้งนี้ สภาการหนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ด้านการฝึกอบรมให้ผู้ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพมีจรรยาบรรณในการทำงานด้วย

- Kanak DIXIT (Editor in Chief, Himal Southasian, Nepal) กล่าวว่า

- ช่วงการปฏิรูปสื่อในเนปาลในช่วงหนึ่ง เนปาลเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบอบประชาธิปไตย ซึ่ง

ความสำคัญของกระบวนการ คือ การกำหนดถึงการปกป้องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในรัฐธรรมนูญ ซึ่งสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ของเนปาลควบคุมตลาดโดย สื่อของรัฐ และสื่อทางธุรกิจ ดังนั้น ในช่วงแรกของการเปลี่ยนแปลงก็ต้องทำให้สื่อเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และสิ่งสำคัญคือการพัฒนาคุณภาพของสื่อวิทยุ และทำให้สื่อเป็นการบริการสาธารณะอย่างแท้จริง โดยเปลี่ยนจากสื่อของรัฐ จึงจะส่งผลดีต่อการปฏิรูป

- ความรุนแรงทางการเมือง เช่น ความคิดต่างจากประชาธิปไตย เป็นความท้าทายที่สื่อของเนปาลต้องเผชิญ ในช่วงของการปฏิรูป สื่อมวลชนจำนวนหนึ่งในภูมิภาคเอเชียใต้ ต้องเสียชีวิตจากการแสดงออกทางความคิดเห็น เช่น ปากีสถาน นักข่าวที่คุ้ยบางประเด็น ถูกฆาตกรรม ทั้งนี้ แนวทางที่เหมาะสมคือ มีการกำกับดูแล มีองค์กรวิชาชีพสื่อ มีการเรียกร้องจากเวทีต่างประเทศ แต่สำคัญสุด คือ สื่อเอง ต้องยืนหยัดในการแสดงออกทางความเห็น อย่างมีคุณภาพ

- Kamel LABIDI (ประธานองค์กรด้านการปฏิรูปการสื่อสารของตูนิเซีย)

- ชาวตูนิเซียเบื่อกับความไม่โปร่งใส และเศรษฐกิจที่แย่ลง ทำให้ต้องมีการปฏิรูปทางสังคม และสื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คนมีความเข้าใจการเมือง

- ปีที่แล้วที่ตูนิเซีย พยายามบัญญัติกฎหมายและจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลวิทยุ-โทรทัศน์ เช่นเดียวกับประเทศประชาธิปไตยอื่น แต่ยังไม่เป็นผล

- การเกิดของกิจการวิทยุ-โทรทัศน์บริการสาธารณะ เป็นงานใหม่ในการปฏิรูป ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาได้รับความนิยมนอกจากประชาชนอย่างมาก เพราะเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์

- การปฏิรูปเพื่อให้เกิดประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จะเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่มีความจริงใจจากนักการเมืองที่จะปฏิรูปให้สื่อมีเสรีภาพ และนักการเมือง / รัฐบาลต้องลดการแทรกแซงสื่อ ไม่เช่นนั้นก็ไม่เกิดประชาธิปไตยที่แท้จริง

Edetaen OJO (จาก Media Rights Agenda ประเทศไทยฉบับเรีย)



- สื่อถูกทำลายมากในช่วงการปฏิรูปการปกครอง ทำให้เมื่อเปลี่ยนแปลง ต้องใช้เวลาในการฟื้นฟูและพัฒนา โดยประเทศไลบีเรียได้รับการสนับสนุน จากองค์กรต่างชาติ เช่น ยูเนสโก เพราะประเทศไม่มีเงินเหลือ ทำให้แนวคิดต่างๆ ของสื่อ มาจากต่างชาติเป็นหลัก

### *Special Plenary Session on Tunisia: The Way Forward*

- ตูนิเซียควรจะกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลวิทยุ-โทรทัศน์ เพื่อจะได้มีกรอบให้สื่อทำงานในบางเรื่องเป็นการเฉพาะ

- เรื่องกฎหมายที่กำหนดเรื่องเสรีภาพของสื่อหนังสือพิมพ์ และวิทยุ-โทรทัศน์ มีการร่างเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๑๑ ซึ่งเป็นช่วงก่อนที่รัฐบาลปัจจุบันจะเข้ามาปกครอง เมื่อเปลี่ยนรัฐบาลจึงเป็นเหมือนเรื่องที่ยังไม่ได้สรุปว่า ตกลงกฎหมายนั้นมีผลหรือไม่ จึงเหมือนกับว่า ยังไม่มีกฎหมายสื่อก็เลยยังไม่มี ความมั่นใจว่า มีกฎหมายกำหนดเรื่องเสรีภาพหรือไม่ ซึ่งสื่อทุกคนก็คงต้องการให้มีการกำหนดไว้เป็นกฎหมาย ระเบียบ หรือประกาศ

- ตูนิเซีย ยังขาดประสบการณ์หลายด้าน เช่น ในเรื่องการป้องกันคอร์รัปชัน ก็คงต้องให้มีการวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อ เพื่อสร้างความรู้ให้แก่ประชาชน

- กิจการวิทยุ-โทรทัศน์บริการสาธารณะควรมีความอิสระ หมายความว่า ไม่ได้เป็นของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นของทุกคน

- การสร้างความยั่งยืนในเรื่องเสรีภาพนั้น ในระยะกลางและระยะยาว ควรมีการศึกษาวิจัย ซึ่งให้ภาคส่วนต่างๆ นักวิชาการร่วมกันศึกษาว่าจะต้องทำอย่างไรถึงจะทำให้เกิดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น จากนั้น ทำให้เป็นผลโดยการมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการรองรับและมีผลจริง

- การเปิดให้มีการแสดงความคิดเห็น หรือถามคำถาม เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นประชาธิปไตย เราต้องการสื่อที่ตรวจสอบได้ และเชื่อถือได้ ต้องการให้มีการรับรองสิทธิของสื่อ

- ในอิรัก ยังคงมีการจำกัดเสรีภาพของสื่อ แม้ในปัจจุบันจะไม่ใช่ยุคของผู้นำคนเดิมก็ตาม แต่กระทรวงสารสนเทศก็ยังคงละเมิดสิทธิของสื่อ

ในช่วงท้าย ได้ขอให้ผู้เข้าร่วมงานทุกพิจารณาและเห็นชอบ The Carthage Declaration ที่จัดทำขึ้น ณ วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๐๑๒ โดยเป็นแนวคิด และข้อเรียกร้องต่อประเทศและองค์กรต่างๆ ให้ดำเนินการเรื่องเสรีภาพของสื่อต่อไป

**ตูนิเซีย : มิตินความงามในความหลากหลายเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม**

นอกจากปรากฏการณ์จากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยภาคประชาชนที่ทำให้ตูนีเซียรู้จักไปทั่วโลกแล้ว ตูนีเซียยังมีความน่าสนใจในเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ต้องการเดินทางไปเยือนประเทศนี้ ในลำดับแรกผู้ที่ถือหนังสือเดินทางเล่มสีแดงต้องยื่นคำขอทำวีซ่า ที่สถานทูตตูนีเซีย กรุงจากร์ด้า อินโดนีเซีย ผ่านสถานกงสุลตูนีเซียในประเทศไทย ใช้เวลาประมาณ 2 อาทิตย์ ส่วนหนังสือเดินทางข้าราชการไม่ต้องทำวีซ่า ในปัจจุบันมีหลายสายการบินที่ให้บริการในการเดินทางโดยเฉลี่ยใช้เวลาประมาณ 14-17 ชั่วโมง ถึงแม้จะใช้เวลานานอยู่สักหน่อย แต่สำหรับผู้ที่ได้ไปเยือนแล้วคงไม่ปฏิเสธถึงความสวยงามและความหลากหลายเชิงวัฒนธรรมที่ซ่อนอยู่

ประเทศตูนีเซีย หรือสาธารณรัฐตูนีเซีย เป็นประเทศอาหรับมุสลิมที่ตั้งอยู่ในแอฟริกาเหนือ บนชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เป็นประเทศทางตะวันออกเฉียงใต้และเล็กที่สุดของ 3 ประเทศบนเทือกเขาแอตลาส (Atlas mountains) มีอาณาเขตทางตะวันตกจรดประเทศแอลจีเรีย และทางใต้และตะวันตกจรดประเทศลิเบีย พื้นที่ 40% ของประเทศประกอบด้วยทะเลทรายซาฮารา ในขณะที่ส่วนที่เหลือส่วนใหญ่ประกอบด้วยพื้นที่อันอุดมสมบูรณ์ และชายฝั่งที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย

ในสมัยโบราณ เริ่มต้นด้วยการก่อตั้งเมืองคาร์เทจ (Carthage) ที่มีชื่อของชาวฟินีเซีย (Phoenicia) และในเวลาต่อมาได้กลายเป็นพื้นที่มณฑล อาฟริกา (Africa Province) เป็นพื้นที่ที่ขั้วน้ำของอาณาจักรโรมัน สันนิษฐานว่า ชื่อ "ตูนิส" (Tunis) มาจากภาษาเบอร์เบอร์ แปลว่า "แหลม" ซึ่งสอดคล้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์ของประเทศ ที่เป็นแหลมยื่นเข้าไปในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน หรือ อีกความหมายหนึ่งนั้น แปลว่า "พักแรม"



ภาพแผนที่จาก : <http://www.apecthai.org/apec/th/profile1.php?co>

ประเทศตูนีเซียมีพื้นที่ราว 163,610 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 10.5 ล้านคน (ข้อมูลปี 2553) สำหรับการเดินทางครั้งนี้เราได้ไปพักที่เมืองหลวงชื่อ กรุงตูนิส (Tunis) ตั้งอยู่ในอ่าวตูนิสบนฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน และเมืองท่า ลา กูเลดต์ ตัวเมืองตั้งอยู่ในพื้นที่ราบและเนินตามชายฝั่งทะเลรอบอ่าว มีเมดิना เป็นศูนย์กลางของเมือง บริเวณรอบตัวเมืองเป็นปริมณฑลคาร์เธจ , ลามาร์ชา และซิดิบูซาฮิด โรงแรมที่จัดประชุมเป็นโรงแรม 3 ดาวตั้งอยู่

ย่านแแกมมาร์ท เมืองริสอร์ททหุริมฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เดิมที่ย่านนี้เป็นเพียงหมู่บ้านประมงเล็ก ๆ แต่ฝรั่งเศสได้มาค้นพบในปี ค.ศ. 1950 และพัฒนาให้เป็น รีสอร์ทของพวกเขา และเริ่มพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จนกลายเป็นเศรษฐกิจหลักของเมืองแทนการประมง

ช่วงเดือนพฤษภาคมเป็นปลายฤดูใบไม้ผลิเข้าสู่ฤดูร้อน อากาศริมทะเลเมดิเตอร์เรเนียนยังคงเย็นสบาย อุณหภูมิเฉลี่ย 18-20 องศา ตลอดทั้งวัน สำหรับภูมิอากาศโดยทั่วไปของประเทศ อากาศอบอุ่นในภาคเหนือ ฤดูหนาวมีฝนตกปานกลาง และอากาศร้อนและแห้งแล้งในฤดูร้อน มีทะเลทรายในภาคใต้ ตูนิเซียจัดได้ว่าเป็นประเทศที่มีสภาพภูมิอากาศตลอดทั้งปีที่ดีแห่งหนึ่งของโลกเลยทีเดียว

การประชุมในครั้งนี้มีล่ามแปลถึง 3 ภาษา (ฝรั่งเศส อาราบิก อังกฤษ) เนื่องจากชาวตูนิเซียใช้ภาษา อาราบิกเป็นภาษาราชการ ประชาชนทั่วไปนิยมใช้ภาษาฝรั่งเศส มีคนจำนวนน้อยที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพนักงานโรงแรม คนขับรถแท็กซี่ หรือชนชั้นกลางที่อาศัยในตัวเมืองหลวง

หลังจากหลุดพ้นการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ตูนิเซียมีระบอบการปกครองเป็น ระบอบสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุข และมี นายกรัฐมนตรีซึ่งแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีเป็นหัวหน้ารัฐบาล ประธานาธิบดีคนปัจจุบันได้แก่ Moncef MARZOUKI และมีนายกรัฐมนตรีชื่อ Hamadi JEBALI

ในแง่มุมของประวัติศาสตร์ เมื่อเกือบพันปีที่แล้วในสมัยอาณาจักรโรมัน ตูนิเซียเคยเป็นที่ตั้งของนคร Carthage และตกอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของต่างชาติเป็นระยะเวลายาวนานเพราะปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ กล่าวคือ ตูนิเซียตั้งอยู่ใจกลางทวีปแอฟริกาเหนือ อีกทั้งสามารถครอบคลุมการเดินทางเรือในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ตูนิเซียจึงได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากทั้งจากอาณาจักรโรมันและออตโตมัน ศาสนาอิสลาม ชาวอาหรับ เติร์ก และฝรั่งเศส ตูนิเซียตกอยู่ภายใต้อาณานิคมของฝรั่งเศสตั้งแต่ปี 1881 จนกระทั่งปี ค.ศ. 1956 โดยมีนาย Habib Bourguiba เป็นผู้นำในการเรียกร้องเอกราช และต่อมาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีอย่างต่อเนื่อง เป็นเวลา 3 ทศวรรษ

เศรษฐกิจของตูนิเซียในภาพรวมมีความหลากหลาย นอกจากจะมีรายได้จากเกษตรกรรม การประมง น้ำมันและแร่ฟอสเฟตแล้ว ปัจจุบันยังมีรายได้จากการท่องเที่ยวและการผลิตเสื้อผ้า

ผลผลิตทางการเกษตร ตูนิเซียมีพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้หลักได้แก่ มะกอก ธัญพืช ผลิตภัณฑ์นม มะเขือเทศ ส้ม เนื้อมัน น้ำตาลทราย อินทผลัม อัลมอนต์ ส่วนในภาคอุตสาหกรรมมีการทำปิโตรเลียม เหมืองแร่ (ฟอสเฟตและแร่เหล็ก) การท่องเที่ยว สิ่งทอ อาหารและเครื่องดื่ม สินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่อาหารทะเลกระป๋อง และแปรรูป สูงสุด ร้อยละ 58.1 (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, 2554 ) สินค้านำเข้าเป็นสินค้าอุตสาหกรรม ไฮโดรคาบอน อาหาร เครื่องบริโภค ตูนิเซียใช้สกุลเงิน ดินาร์ตูนิเซีย ( Tunisian Dinar) มีอัตราแลกเปลี่ยนประมาณ 1 ดินาร์ = 20 บาท (อัตราแลกเปลี่ยนปี 2555) มีข้อเสนอแนะว่าควรแลกเปลี่ยนเงินยูโรจากเมืองไทยไปเพราะเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐแล้ว เมื่อ

แลกเป็นเงินคืนนาร์จะได้มากกว่า อีกอย่างหนึ่งคือนักท่องเที่ยวควรเก็บใบเสร็จแลกเงินตอนแลกจากยูโรเป็นนาร์ไว้ เพื่อนำมาใช้แลกคืนเวลาออกนอกประเทศ

ถึงแม้จะเป็นประเทศในแอฟริกาที่มีเศรษฐกิจดีอยู่ในลำดับต้นๆแต่ปัจจุบันปัญหาการว่างงานยังคงเป็น ปัญหาใหญ่ที่รัฐบาลให้ความสำคัญและเร่งแก้ไข เนื่องจาก มีอัตราการว่างงานสูง เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13 ในปี 2553 เป็นร้อยละ 19 ในปี 2555 ซึ่งในวันครบรอบ 1 ปี อดีต ปธน. เบน อาลี หนีออกนอกประเทศที่ผ่านมา (14 มกราคม 2555) มีประชาชนหลายพันคนชุมนุมเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาการว่างงาน

### มิติทางสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป

ความน่าสนใจและมีเสน่ห์ของตูนิเซียที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่ง นั่นก็คือเอกลักษณ์ในแบบฉบับของสังคมมุสลิม ซึ่งจำนวนประชากรชาวตูนิเซียนกว่า 10 ล้านคนเป็นชาวมุสลิม และ 98% นับถือนิกายสุหนี่ซึ่งเป็นนิกายที่ชาวมุสลิมนิยมนับถือมากที่สุด นอกนั้นเป็นศาสนาคริสต์และศาสนาอื่นๆอย่างละ 1 %

ปัจจุบันเมื่อเดินเล่นตามท้องถนนในเมืองตูนิส เราจะมีโอกาสได้เห็นชาวมุสลิมที่เปลี่ยนรูปโฉมจากสไตล์การแต่งตัวตามประเพณีดั้งเดิมที่คุ่นตา มาเป็นการแต่งกายตามสมัยใหม่ รวมไปถึงรูปแบบการใช้ชีวิตที่ใกล้เคียงชาวตะวันตกมาก เห็นได้จากร้านต่างๆ ร้านอาหาร หรือคาเฟ่เล็กๆ ที่เรียงรายอยู่รอบเมือง ชายหญิงนั่งสังสรรค์กันในแบบธรรมเนียมสมัยใหม่ ไม่มีการแยกหญิงชาย ไม่มีการคลุมหน้าคลุมผมตามประเทศที่นับถืออิสลามโดยทั่วไป เพราะด้วยความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับกลุ่มประเทศยุโรปนี้เอง ที่ทำให้ชาวตูนิเซียรับวิถีชีวิตและวิถีการคิดตามตะวันตกมาเสียเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะผู้หญิงมีโอกาสทางการศึกษาเท่า ๆ กับผู้ชาย หน้าที่ความรับผิดชอบต่างๆ ที่ผู้ชายทำได้ ผู้หญิงก็สามารถทำได้เช่นกัน ภายหลังการประกาศอิสรภาพจากมหาอำนาจฝรั่งเศสในปี 1956 บทบาทสตรีในสังคมประเทศตูนิเซียได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นหลักในสังคม ผู้นำประเทศเชื่อว่าการปลดปล่อยอิสรภาพของสตรีมุสลิมเป็นส่วนประกอบขั้นพื้นฐานของการวางนโยบายความเท่าเทียมกันในสังคมนั่นเอง สถานภาพของหญิงชาวตูนิเซียจึงได้รับการยอมรับเพิ่มขึ้นมาก เห็นได้จากการมีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งได้ และไม่จำเป็นต้องอยู่ใต้กฎของผ้าคลุมฮิญาบอีกต่อไป ผู้หญิงมีสิทธิเข้ารับเลือกให้มีบทบาทในหน้าที่การงานได้มากขึ้น จากขนบธรรมเนียมประเพณีแบบมุสลิมดั้งเดิมที่กำหนดให้ผู้ชายมีภรรยาได้ 4 คน ก็ได้ถูกล้มเลิกไป และดูเหมือนจะเป็นประเทศมุสลิมเพียงไม่กี่แห่งเดียวในโลกที่กำหนดให้ผู้ชายมีภรรยาได้เพียงแค่คนเดียว

การเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศตูนิเซีย อย่างน้อยควรมีเวลา 3-4 วัน เพราะแต่ละเมืองมีความน่าสนใจและมีทรัพยากรการท่องเที่ยวในมิติที่แตกต่างกัน ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมโรมัน ฝรั่งเศสและมุสลิม ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ยังคงมีความสมบูรณ์อยู่มาก

อ้างอิงข้อมูลจาก

[http://board.trekkingthai.com/board/show.php?forum\\_id=2&topic\\_no=106486&topic\\_id=107632&page=1](http://board.trekkingthai.com/board/show.php?forum_id=2&topic_no=106486&topic_id=107632&page=1)

<http://www.apecthai.org/apec/th/profile1.php?continentid=6&country=1&name=%B5%D9%B9%D5%E0%AB%D5%C2>

[http://board.trekkingthai.com/board/show.php?forum\\_id=2&topic\\_no=106486&topic\\_id=107632&page=1](http://board.trekkingthai.com/board/show.php?forum_id=2&topic_no=106486&topic_id=107632&page=1)